

Handläggare

Bengt Andersson, SBK
Anders Eklind, SBK
Eva Ryblad, MK
Hanna Ullström, MK

Mottagare

Kommunstyrelsen
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Miljönämnden

Tjänsteskrivelse Remissvar EU luft

Förvaltningens förslag till nämnden

1. Nämnden tillstyrker att kommunstyrelsen godkänner förslag till remissvar på omarbetat direktiv om luftkvalité och renare luft i Europa
2. Paragrafen justeras omedelbart

Förvaltningens förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna förslaget till remissvar på omarbetat direktiv om luftkvalité och renare luft i Europa som sitt eget.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Sammanfattning av ärendet

Europeiska kommissionen har hösten 2022 presenterat ett förslag på ett reviderat/omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Sveriges regering har via Miljö- och klimatdepartementet valt att remittera detta förslag till ett antal svenska aktörer under våren 2023, varav en är Södertälje kommun.

Förslaget innehåller bland annat skärpta luftkvalitetsnormer till 2030 som ligger närmare WHO:s riktvärden och ger ett ökat skydd för människors hälsa. Vidare förtydligade regler och krav för åtgärdsprogram för att åtgärda överskridanden av luftkvalitetsnormerna. Förslaget innebär också förstärkta krav på kontroll av luftkvalitet, dvs. mätning och modellering av luftföroreningar samt utökade bestämmelser kring sanktioner vid överträdelse.

Luftkvalitén blir rent generellt allt bättre i Södertälje, men kommunen har problem med en luftförorening nämligen stora partiklar, PM10. Södertälje kommun har aktivt arbetet med åtgärder för att komma till rätta med dessa problem i över tio års tid. Vi är beredda att ytterligare öka våra insatser för att förbättra den lokala luftkvalitén.

Södertälje kommun välkomnar kommissionens förslag till revidering av luftkvalitetsdirektiven. Detta trots att det kommer innebära stora svårigheter att uppnå dessa nya höga krav. Detta beror på de lokala förutsättningarna med i huvudsak enbart möjlig passage över Södertälje kanal på två ställen, motorvägsbron och Mälarbron. Vid bägge dessa överskrider ibland miljökvalitetsnormen för PM10. Det finns alltså inga möjligheter till omledning av trafik. Med betydligt högre krav på luftkvalité innebär det stora svårigheter att uppnå normen. Detta kommer i så fall innebära konsekvenser även för Södertäljes stadsutveckling. Konsekvenser blir att det blir svårigheter med lokal bostadsutveckling samt lokal näringslivsutveckling, bland annat för stadens två stora globala företag. Södertälje vill därför peka på att insatser också kommer krävas både på lokal, regional och statlig nivå för att klara de dessa nya krav.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2023-04-28- Remissvar på omarbetat direktiv om luftkvalité och renare luft i Europa

Förslag till remissvar 2023-04-28- Remissvar på omarbetat direktiv om luftkvalité och renare luft i Europa

Remiss från EU via Miljö- och klimatdepartementet på omarbetat direktiv om luftkvalité och renare luft i Europa, daterad 2023-02-15

Ärendefördjupning

Luffföroreningar är den miljöfaktor som orsakar flest förtida dödsfall i Europa. Dödsfall och sjukdomar orsakade av luffföroreningar samt negativ påverkan på ekosystemen av luffföroreningar medför stora samhällsekonomiska kostnader varje år.

Den 26 oktober 2022 presenterade kommissionen förslag på ett reviderat/omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa, som en central del av den europeiska gröna givens handlingsplan om nollförorening av luft, vatten och mark. Sveriges regering har via Miljö- och klimatdepartementet valt att remittera detta förslag till ett antal svenska aktörer under våren 2023, varav en är Södertälje kommun.

Förslaget innehåller bland annat.

- Skärpta luftkvalitetsnormer till 2030 som ligger närmare WHO:s riktvärden och ger ett ökat skydd för människors hälsa.
- Förtydligade regler och krav för åtgärdsprogram för att åtgärda överskridanden av luftkvalitetsnormerna.
- Förstärkta krav på kontroll av luftkvalitet, dvs. mätning och modellering av luffföroreningar.
- Utökade bestämmelser kring sanktioner vid överträdelse.

Kommissionens konsekvensanalys visar att förslaget väntas bidra till en kraftig förbättring av luftkvaliteten runt om i Europa fram till 2030 och att nyttorna för samhället med stor marginal överstiger kostnaderna. En preliminär analys av de föreslagna luftkvalitetsnormerna indikerar att Sverige har relativt goda förutsättningar för att uppnå de skärpta nivåerna till 2030. Utökade åtgärder och styrmedel kring slitagepartiklar och dubbdäcks-användning kan dock behövas för att uppnå gränsvärdet för PM10. Förslaget kan innebära ökade administrativa kostnader, men dessa bedöms vara små i förhållande till förväntade samhällsvinster från bättre luftkvalitet och minskad exponering av luffföroreningar. Bestämmelser om sanktioner, överklagande och rätt till skadestånd kan få stora konsekvenser. Dessa behöver analyseras noga.

Luftkvaliteten blir rent generellt allt bättre i Södertälje, men kommunen har problem med en luffförorening nämligen stora partiklar, PM10. Södertälje kommun har aktivt arbetat i enlighet med Länsstyrelsens upprättade åtgärdsprogram i dryga tio år. Detta har haft effekt, men inte tillräcklig effekt då Miljö kvalitetsnormen för PM10 överträts två gånger dels år 2013 och dels år 2018. Södertälje kommun har därför på eget initiativ utökat insatser jämfört med Länsstyrelsens åtgärdsprogram för PM10 och NO2. Vi har också de två senaste åren aktivt deltagit i Länsstyrelsens kommande åtgärdsprogram för PM10 och NO2. Där vi är beredda att ytterligare stärka arbetet med att få ned värdena av stora partiklar, PM10.

Södertälje kommun har följande synpunkter på förslaget till det omarbetade direktivet:

- *förslaget innebär att olika delar av direktiven slås samman till ett enda*, vilket Södertälje kommun tycker är mycket bra eftersom det skapar en ökad tydlighet.
- *anpassa EU:s luftkvalitetsnormer närmare till WHO:s rekommendationer*, vilket Södertälje kommun bejakar eftersom succesiv skärpning av miljökrav är en förutsättning för att få en bättre luftkvalité. Södertälje kommun vill peka på att det är ett stort steg som föreslås att gå från högst 35 dygn med överträdelser av normen till endast 18 dygn. Därför vill samtidigt Södertälje kommun peka på att lokala förutsättningar behöver beaktas, vilket redovisas nedan för vår del.
- *ytterligare förbättra den rättsliga ramen (t.ex. när det gäller sanktioner och information till allmänheten)*, vilket Södertälje kommun tycker skapar en ökad tydlighet i kraven. Södertälje kommun förutsätter samtidigt att det kommer ytterligare tydlighet och vägledning inom nationell lagstiftning hur detta ska praktiseras.
- *bättre stödja lokala myndigheter i att uppnå renare luft genom att stärka övervakning, modellering och planer avseende luftkvalitet*, Södertälje kommun bejakar även detta med ytterligare tydlighet till lokala myndigheter. Med den stärkta rättsliga ramen ovan så kan det också behövas tydlighet kring ansvar för att ta fram och ha aktuella lokala åtgärdsplaner. Idag innehar Länsstyrelsen i Stockholm detta krav, men det bör övervägas att flyttas till den lokala nivån.

Södertälje kommun välkomnar kommissionens förslag till revidering av luftkvalitetsdirektiven. Detta trots att det kommer innebära stora svårigheter att uppnå dessa nya höga krav. Detta beror på de lokala förutsättningarna med i huvudsak enbart möjlig passage över Södertälje kanal på två ställen, motorvägsbron och Mäljarbron. Vid bägge dessa överskrids ibland miljökvalitetsnormen för PM10. Det finns alltså inga möjligheter till omledning av trafik. Med betydligt högre krav på luftkvalité innebär det stora svårigheter att uppnå normen. Detta kommer i så fall innebära konsekvenser även för Södertäljes stadsutveckling. Konsekvenser blir att det blir svårigheter med lokal bostadsutveckling samt lokal näringslivsutveckling bland annat för stadens två stora globala företag. Södertälje vill därför peka på att insatser också kommer krävas både på lokal, regional och statlig nivå för att klara de dessa nya krav. Vi ser följande behov:

- Lokalt: Trafiken inte enbart lokal, utan stor inpendling - krav behöver också ställas på andra kommuner. Metoder och tillämpning av detta behöver utvecklas.
- Regionalt: Ansvar att förbättra förutsättningar för kollektivt resande, behöver särskilt understödja kommuner med denna problematik.
- Stat: Överväg ex införande styrmedel i form av dubbdäcksskatt. Införande av ett lokalt dubbdäcksförbud innebär, om det ska ha god effekt, att polismyndigheten tilldelas resurser för bevakning eller om möjlighet öppnas för annan huvudman ex kommun. Finansiering av en ny passage under Södertälje kanal. En ny passage visar på att trafiken kommer att fördelas bättre och därmed som enskild åtgärd, trots ökad trafik. skulle klara kraven på PM10.

Samberedning

I beredningen av ärendet har Samhällsbyggnadskontoret och Miljökontoret samarbetat.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet som sådant innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Men följd effekterna av införande av de nya högre luftkvalitetskraven kan få omfattande konsekvenser för hur en möjlig stadsutveckling i Södertälje stad kan fortsätta. Kommer inte de nya kraven klaras är bedömningen att det inte kan ske någon planläggning av ny bebyggelse vare sig på den östra eller västra sidan av Södertälje kanal. Det i sin tur får en mängd effekter inklusive naturligtvis ekonomiska effekter. Hur omfattande dessa ekonomiska konsekvenser är mycket svåra att beskriva.

Stefan Hollmark
Stadsdirektör

Andreas Klingström Helena Götherfors
Samhällsbyggnadsdirektör Miljöchef

Beslutet skickas till

Akten
Klimat- och näringslivsdepartementet